

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

3976

Vragen van het lid **Jasper van Dijk** (SP) aan de Minister van Buitenlandse Zaken over *de trage uitvoering van sancties* (ingezonden 25 juli 2022).

Antwoord van Minister **Hoekstra** (Buitenlandse Zaken), mede namens de Ministers voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening en van Economische Zaken en Klimaat (ontvangen 12 september 2022).

Vraag 1

Wat is uw oordeel over het bericht «Sancties tegen Russen bleven maand liggen»?¹

Antwoord 1

Strekking van het bericht was dat er informatie (van de Kamer van Koophandel) is blijven liggen en dat er niet tijdig op is gehandeld. De Kamer van Koophandel had vanaf begin maart gegevens beschikbaar over mogelijke zakelijke belangen van op de sanctielijst geplaatste personen in Nederlandse niet-beursgenoteerde ondernemingen, maar was niet bevoegd om deze persoonsgegevens te delen met andere instanties. Bovendien was er op dat moment geen aangewezen toezichthouder op de naleving van het bevroren van bezit en zeggenschap van geliste personen. Het delen van deze persoonsgegevens is met de wijziging van sanctieregeling territoriale integriteit Oekraïne 2014 in april deels ondervangen, maar duidelijk werd dat een meer structurele modernisering van het sanctiestelsel nodig zou zijn. De voorbereiding hiervoor is kort daarop, in lijn met de aanbevelingen van Stef Blok, in gang gezet² alsmede de aanwijzing van een toezichthouder op de naleving van sancties ter zake het eigendom en zeggenschap in niet-beursgenoteerde ondernemingen (het Bureau Toetsing Investerings).

Vraag 2

Is het juist dat de regering «door een afwachtende houding en gebrekkige coördinatie» ruim een maand heeft gewacht met de uitvoering van belangrijke sancties?

¹ NRC, 22 juli 2022, Nederland wachtte meer dan een maand met het uitvoeren van sancties tegen Rusland. Waarom? – NRC

² Zoals ook vermeld in Kamerstuk 36 045-104

Antwoord 2

Feitelijk gezien is het correct dat het een maand duurde dat deze gegevens met de juiste betrokkenen gedeeld konden worden. Na de inwerkingtreding van de gewijzigde sanctieregelgeving in reactie op de inval van Rusland in Oekraïne kreeg het kabinet diverse signalen van uitvoeringsinstanties over de uitvoering hiervan. Er was derhalve geen aanleiding voor twijfel over de nalevingsbereidheid. Om vervolgens de sanctienaleving volledig in beeld te krijgen was echter enige tijd nodig. Het kabinet heeft, zoals eerder aan uw Kamer gemeld, op basis van het huidige beeld dat zij heeft van de sanctienaleving geen aanleiding om te concluderen dat hierin zaken zijn gemist.³ Wel illustreerden deze ontwikkelingen de behoefte om de naleving van sancties te bevorderen en het toezicht hierop te verbeteren door middel van gedegen wet- en regelgeving. Het kabinet is naar aanleiding hiervan actief bezig met het zorgvuldig dichten van juridische leemten, bijvoorbeeld met betrekking tot het delen van gegevens. Dit gebeurt op zowel korte termijn, door aanpassingen in sanctieregelingen, als lange termijn zoals de modernisering van het nationale sanctiestelsel.

Vraag 3

Waarom kwam de regering pas in april in actie, aangezien al op 1 maart een lijst met personen en bezittingen (banktegoeden, vastgoed, boten, aandelen) was samengesteld door de Kamer van Koophandel?

Antwoord 3

Zoals toegelicht in het antwoord op vraag 2 werd direct actie ondernomen na het instellen van de sancties. Daarbij dient te worden opgemerkt dat de inventarisatie van de KvK enkel betrekking had op bedrijfsbezit, en niet op bijvoorbeeld banktegoeden, vastgoed en boten. Daarnaast was deze inventarisatie (veel) breder dan enkel (Wit-)Russische personen en entiteiten op de EU-sanctielijst.

Vraag 4

Waarom heeft u op 25 februari geen actie ondernomen na ontvangst van de brief van burgemeester Halsema met de oproep om «voortvarend» aan de slag te gaan met het bevroren van Russische bezittingen?

Antwoord 4

De brief van de vier grote steden onderstreept de urgentie die ook door de rijksoverheid werd en wordt gevoeld in de naleving van sancties. De informatie over aanwezigheid van Russische bezittingen, Russisch eigendom en Russisch vermogen in Nederland was bekend en uw Kamer is daarover in hoofdlijnen geïnformeerd⁴. Het hebben van bezittingen en vermogen is niet verboden. Pas wanneer hier met sancties beperkingen aan worden gesteld, is optreden mogelijk. Zoals aangegeven in het antwoord op vraag 2 heeft het kabinet thans geen aanleiding om te concluderen dat er wat betreft de sanctienaleving zaken zijn gemist.

Vraag 5

Waarom heeft het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties na de brief van Halsema geen formeel verzoek ingediend bij het Kadaster om aan de slag te gaan met de sancties?

Antwoord 5

Een formeel verzoek aan het Kadaster was niet nodig. Het Kadaster was al eerder betrokken. Wat ontbrak was een wettelijke grondslag voor het plaatsen van een aantekening bij registergoederen in bezit van personen en entiteiten op de sanctielijst. In dat laatste is op 1 april jl. voorzien door een ministeriele regeling. Direct na het van kracht worden van die regeling is het Kadaster begonnen met vergelijken van personen en entiteiten op de sanctielijst met personen en entiteiten opgenomen in de Basisregistratie Kadaster (BRK).

³ Kamerstuk 36 045-104.

⁴ Kamerstuk 36 045-55

Vraag 6

Begrijpt u de frustratie over uw trage optreden bij betrokken instanties zoals de Kamer van Koophandel en het Kadaster?

Antwoord 6

Het kabinet herkent zich niet in het beeld dat er traag is opgetreden. Zoals eerder aangegeven⁵ is na onderzoek gebleken dat er bij de naleving van de sancties in Nederland in het algemeen spoedig en naar behoren is gehandeld door zowel de private partijen, de toezichthouders als de uitvoeringsorganisaties, waaronder de Kamer van Koophandel en het Kadaster. Het kabinet geeft prioriteit aan het adequaat uitvoeren van de sancties en dit is tevens aanleiding voor nauwere samenwerking tussen overheidsinstanties betrokken bij de naleving van sancties en het toezicht daarop, onder coördinatie van het Ministerie van Buitenlandse Zaken.

Vraag 7

Erkent u dat u veel eerder in actie had moeten komen, in plaats van te zeggen dat het «in de eerste plaats aan marktpartijen zelf» is om te handelen?

Antwoord 7

Net als bij andere wetten en regels in Nederland dient iedereen zich aan sanctiewet- en regelgeving te houden.

Hoewel iedere (markt)partij in Nederland in eerste plaats zelf verantwoordelijk is voor een onverwijld naleving van de sancties, waaronder het bevriezen van tegoeden, het naleven van verboden op handelen in bepaalde goederen en het stopzetten van bepaalde dienstverlening, dient de overheid zorg te dragen voor een gedegen wet- en regelgeving.

Er zijn verschillende toezichthouders betrokken bij de naleving van sancties binnen hun verantwoordelijke sector. Zo ziet o.a. het Bureau Toetsing Investerings (BTI) toe op de naleving van sancties op het gebied van eigendom en zeggenschap in niet-beursgenoteerde ondernemingen, kijken de financiële toezichthouders DNB en AFM naar de bedrijfsvoering bij financiële instellingen en voert de Douane het toezicht op sectorale sanctie maatregelen aangaande de gesanctioneerde goederenstromen.

Een juridische grondslag voor gegevensuitwisseling tussen betrokken instanties is essentieel voor een goed werkend sanctiestelsel. Met bovengenoemde wijziging van de sanctieregeling is hier op korte termijn in voorzien. Sinds het aantreden van de nationaal coördinator sanctienaleving is uw Kamer op verschillende momenten geïnformeerd over de ontwikkelingen rondom de naleving van sancties.⁶

Vraag 8

Wat is de stand van zaken rond de nodige wetswijzigingen, bijvoorbeeld inzake het uitwisselen van gegevens?

Antwoord 8

Zoals eerder aan uw Kamer gemeld werkt het kabinet aan de uitvoering van de aanbevelingen uit het rapport van de nationaal coördinator.⁷ Onderdeel hiervan is de modernisering van het nationale sanctiestelsel, hiervan is gegevensuitwisseling een belangrijk onderdeel. De Kamer zal hier verder over geïnformeerd worden middels een hoofdlijnenbrief. Met betrekking tot gegevensuitwisseling specifiek zijn er daarnaast op voorspraak van Nederland artikelen aan de Europese sanctieverordeningen toegevoegd om het delen van gegevens tussen autoriteiten betrokken bij sanctienaleving onderling en tussen deze autoriteiten en de Europese Commissie te vergemakkelijken.

Vraag 9

Hoe staat het met de uitvoering van sancties tegen personen, welke bedragen en welke bezittingen zijn tot op heden in beslag genomen dan wel bevroren?

⁵ Kamerstuk 36 045-70

⁶ Kamerstuk 36 045-104

⁷ Idem

Antwoord 9

De Kamer is hierover geïnformeerd in brief van 6 juli.⁸ Zoals in die brief aangegeven zal de Kamer met regelmaat geïnformeerd worden van nieuwe aantallen indien daar aanleiding toe is.

⁸ Kamerstuk 36 045-10